

*Військовий інститут
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка*

Тема №3 “Сучасний загальновійськовий бій”

Заняття 3. . „Основи сучасного загальновійськового бою”

3.3.1. Сутність і види, сили, засоби сучасного загальновійськового бою.

3.3.2. Загальні риси і основні принципи ведення сучасного загальновійськового бою, основні тактичні поняття.

3.3.1. Сутність і види, сили, засоби сучасного загальновійськового бою.

Основні форми тактичних дій – бій, удар, маневр.

Бій — основна форма тактичних дій військ, являє собою організовані та узгоджені за метою, місцем і часом удари, вогонь і маневр з'єднань, частин і підрозділів з метою знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів і виконання інших завдань в обмеженому районі протягом короткого часу.

Сучасний загальновійськовий бій ведеться об'єднаними зусиллями:

- з'єднань, частин і підрозділів різних родів військ, спеціальних військ Сухопутних військ,
- Повітряних сил,
- на приморському напрямку Військово-морських сил, із застосуванням танків, бойових машин піхоти (бронетранспортерів), артилерії, засобів протиповітряної оборони, літаків, гелікоптерів, іншого озброєння та техніки.

Удар військ являє собою сполучення вогню і рух танкових механізованих підрозділів і частин, повітряних десантів з метою завершення розгрому противника і опанування зазначеним районом (рубежем, об'єктом).

Найбільш ефективним видом звичайної зброї є високоточна зброя(ВТЗ).

**До ВТЗ відносяться такі системи зброї, у яких точність визначення координат цілей, час реакції зброї і якість наведення забезпечують ураження цілі першим пострілом чи пуском з імовірністю більшою ніж за 0.5 у реальному масштабі часу.
ракет.**

До високоточної зброї відносяться:

- розвідувально-ударні (вогневі) комплекси (РУК PLSS, РУК «Ассолт брейкер»);
- автоматизовані системи управління вогнем;
- протитанкові ракетні комплекси;
- самонавідні снаряди польової артилерії;
- керовані ракети різних класів;
- противорадіолокаційні ракети;
- керовані авіаційні бомби і касети.

Маневр – це організоване пересування військ або перенацілювання засобів боротьби в інтересах створення сприятливих умов для ведення бойових дій.

У сучасному загальновійськовому бою маневром будуть дії на землі та в повітрі, що забезпечують швидкий розгром противника узгодженими ударами з різних напрямків, у тому числі з тилу.

Радіоелектронне придушення - це комплекс заходів і дій які проводяться з метою дезорганізації управління частинами (підрозділами) і зброєю противника, зменшення ефективності застосування його радіоелектронних систем і засобів шляхом дії на них електромагнітного випромінювання.

Залежно від мету бою і способу її досягнення, характеру дії військ, які протистоять у тактиці розрізняють такі види бою:

а) оборона;

б) наступ;

Оборона – вид бою, що має на меті:

- відбиття наступу переважаючих сил противника;
- нанесення йому максимальних втрат;
- утримання найважливіших районів місцевості;
- забезпечення сприятливих умов для переходу в наступ.

Наступ – стрімкий рух у бойовому порядку підрозділів, частин та з'єднань з метою :

- повного розгрому противника в короткий термін і
- оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами) місцевості.

3.3.2. Загальні риси і основні принципи ведення сучасного загальновійськового бою, основні тактичні поняття.

Під рисами сучасного загальновійськового бою розуміються важливі його властивості і особливості, що розкривають характер бою в тій чи іншій війні.

Сучасний бій характеризується:

- рішучістю,
- високою маневреністю,
- напруженістю і швидкоплинністю,
- швидкими і різкими змінами обставин,
- різноманіттям уживаних засобів його проведення,
- розгортанням бойових дій на землі та в повітрі, на широкому фронті, проведенням їх у високих темпах.

Рішучість – це постійне прагнення повного розгрому противника, нанесення йому могутніх ударів, нав'язування своєї волі, зрив його планів і створення невігодних умов, зухвалі, сміливі та енергічні дії, проведені наполегливо, завзято, у день і вночі, за будь-яких погодних умов.

Висока маневреність сучасного бою є результатом застосування могутніх засобів поразки, росту рухомості загальновійськових частин і з'єднань завдяки їхній повній моторизації і високому ступеню механізації, а також результатом відсутності суцільного фронту в обороні і наступу.

Швидкоплинність сучасного бою визначається міццю застосовуваних засобів ураження, їхньою швидкодією, здатністю військ у короткий термін завдавати рішучого ураження противнику, з ходу стрімко атакувати і завершувати його розгром слідом за вогневими ударами, у високому темпі розвивати успіх у глибину.

Швидкі і різкі зміни обстановки — нова характерна риса сучасного загальновійськового бою. Вона означає, що бойові дії будуть розвиватися винятково динамічно, з різким переходом від одного виду бою до іншого, обстановка в ході бою може змінюватися не тільки по годинах, але і по хвилинах.

Різноманітність застосовуваних способів ведення загальновійськового бою – зміст у тому що підрозділи і частини повинні бути готові протягом дня вести й активні наступальні дії — проривати оборону, форсувати водяні перешкоди, громити противника в зустрічному бої, переслідувати його, і оборонятися, а іноді і здійснювати маневр із метою виходу з бою і відходу.

Розгортання бойових дій на землі й у повітрі, на широкому фронті, на велику глибину і ведення їх у високому темпі стало можливим завдяки різкому збільшенню бойових можливостей військ, далекобійності й ефективності засобів поразки.

Аналіз характерних рис сучасного загальновійськового бою показує, що для його ведення необхідні висока тактична, військово-технічна, моральна і психологічна підготовки військ, бойові звички, дисципліна та фізичне загартовування вояків.

До основних принципів ведення сучасного загально військового бою належать:

- **постійна висока бойова готовність з'єднань, частин і підрозділів;**
- **висока активність, рішучість і безперервність проведення бою;**
- **раптовість дій;**
- **узгоджене сумісне застосування родів військ і спеціальних військ в бою і підтримка безупинної взаємодії між ними;**
- **рішуче зосередження основних зусиль військ на головному напрямі і в потрібний час;**
- **маневр частинами, підрозділами та вогнем;**
- **всебічне і повне використання моральних та психологічних чинників в інтересах виконання поставленого бойового завдання;**
- **всебічне забезпечення бою;**
- **підтримка і своєчасна відбудова боєздатності військ; тверде і безупинне управління військами, несхибність в досягненні намічених цілей, виконанні прийнятих рішень і поставлених завдань.**

Основні тактичні поняття, визначення та терміни.

- **АВАНГАРД** – елемент похідної оборони в сухопутних військах, які здійснюють марш. Висилається в передбачені зіткнення з супротивником: від МСД – ус. МСП; від МСП – МСБ з задачею – не допустити раптового нападу супротивника на головні сили та проникнення його наземної розвідки у смугу руху охороних військ, створювати сприятливі умови для їх розгортання та вступу в бій.
- **АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ВОГОНЬ** – вплив на супротивника артилерійськими снарядами різного призначення з метою нанесення йому втрат в живій силі, озброєнні та техніці, морального придушення, знищення обороних споруд, а також для виконання спеціальних завдань – створення осередків пожеж, освітлення або задимлення місцевості. Ведеться прямою наводкою, з закритих та напівзакритих вогневих позицій.
- **АРТИЛЕРІЙСЬКА КОНТРПІДГОТОВКА** – масований удар артилерії по головному управлінню супротивника, яке приготувалось або розвертається для наступу, з метою зірвати цей наступ або послабити сили супротивника.

- **АРТИЛЕРІЙСЬКА ПІДГОТОВКА АТАКИ** – бойові дії артилерії, що безпосередньо передують атаці піхоти і танків і полягають у подавленні та руйнуванні об'єктів оборони супротивника раніше підготовленим вогнем.
- **АРТИЛЕРІЙСЬКА ПІДТРИМКА АТАКИ** – бойові дії на початку або протягом атаки своїх військ, яка полягає у неперервній дослідницькій вогневій поразці об'єктів оборони супротивника безпосередньо перед фронтом і на флангах атакуючих частин і підрозділів з метою створення умов для їх безупинного руху. Складова частина вогневої підтримки атаки.
- **АРТИЛЕРІЙСЬКІЙ СУПРОВІД** військ, що наступають – бойові дії артилерії, що ведуться для вогневої поразки супротивника при розвитку наступу вглиб його оборони. Артилерійській супровід починається після артилерійської підтримки атаки і продовжується до виконання наступаючими військами бойових завдань. Складова частина вогневої поразки.
- **АР'ЄРГАРД** – сили прикриття, які виділяються під час відходу, в деяких випадках під час здійснення маршу, від фронту в тил із задачею – затримати супротивника, що виступає.

- **АТАКА** – стрімкий рух у поєднанні з вогнем з метою знищення супротивника. Рішучий момент наступу.
- **БАТАРЕЯ** – основний вогневий тактичний підрозділ в артилерії.
- **БІЙ** – основна форма тактичних дій військ, авіації та флоту, організована збройна сутичка з'єднань, частин та підрозділів воюючих сторін, що являють собою узгоджені за ціллю, місцем та часом удари, вогонь та маневрування в цілях знищення (розгрому) супротивника і виконання інших тактичних задач в визначеному районі на протязі короткого часу.
- **БОЙОВА ЗАДАЧА** – задача, поставлена вищестоящим командиром підрозділу, частини для досягнення певної цілі в бою в установлені терміни.
- **БОЙОВИЙ НАКАЗ** – форма доведення бойових задач до військ на бій.
- **ДЗВС** (деревоземляна вогнева споруда) – закрита польова фортифікаційна споруда для ведення вогню з кулеметів та артилерійських гармат, зведене з лісоматеріалів із захистом товщею ґрунта, камінням, щебінкою та гравієм.

- **ДВТ** (довготривала вогнева точка) – фортифікаційна споруда з міцних та довговічних матеріалів (залізобетон та броня). Призначена для ведення кулеметного, мінометного та артилерійського вогню. В післявоєнний час термін ДВТ вийшов з користування, а споруди аналогічного призначення почали називатися ДВС (довготривала вогнева споруда).
- **ДВС** (довготривала вогнева споруда) – фортифікаційна споруда, що будується зарані з високоміцних матеріалів (залізобетон та бронестійкі конструкції). Призначена для ведення вогню. Оснащується гарматами, кулеметами, мінометами та іншими засобами поразки. Як правило оснащується системами фільтровентиляції, зв'язку, водопостачання та електрообладнанням. Разом з іншими типами фортифікаційних споруд ДВС застосовується в укріпрайонах або на укріплених смугах.
- **ВЗАЄМОДІЯ** – узгоджені по задачах, напрямках, рубежах і часу дії підрозділів.
- **ВОГОНЬ** – один із основних засобів враження супротивника в бою.

- **ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВИЙ БІЙ** – це бій в якому бере участь частини та з'єднання різних родів військ, зусилля яких об'єднанні єдиним планом та узгодженні по цілі, часу та місцевості.
- **ЗАГОРОДЖЕННЯ** – штучні перепони, споруди та руйнування, котрі створюються з метою нанести збитків супротивникові або перешкодити просуванню та маневруванню його військ. Бувають вибухові, невибухові та комбіновані.
- **КОНТРЕСКАРП** – протитанкова земляна перепона у вигляді крутого зрізу скату місцевості (висоти, берега річки), направленою в бік того, хто обороняється. Контрескарп влаштовується в обороні в напрямку ймовірного руху танків супротивника на спусках та розрахований на перекид танків при їх падінні з обриву. Висота стінки досягає 3-4 м і більше.
- **КІНЖАЛЬНИЙ ВОГОНЬ** – вогонь з кулеметів та автоматів, що відкривається раптово з близької відстані в одному напрямку. Він готується на відстанях, що не перевищують дальність прямого пострілу по грудній фігурі.

- **ПОВІТРЯНИЙ БІЙ** – бойове зіткнення (протиборство) в повітрі літаків, що поєднують вогонь та маневр для знищення супротивника. Це основна форма дій винищувальної авіації.
- **ВИХІДНИЙ РУБІЖ** – умовна лінія, з якої війська починають виконання поставленої задачі.
- **МАНЕВР** – організоване пересування військ в ході бою на новий напрям (рубіж, в район) в цілях заняття вигідного положення по відношенню до супротивника та створення необхідного групування сил та засобів, виводу військ з-під удару супротивника та ефективного використання їх при виконанні поставлених або виникаючих задач, переніс вогню (зусиль авіації, ударів ракетних військ) для масованої дії по найбільш важливим цілям або для поразки нових цілей.
- **МАНЕВРЕНА ОБОРОНА** – рухома оборона мета якої завдати супротивникові втрат, виграти час і зберегти свої сили при можливій втраті частини території.

- **МАРШ** – організований рух військ.
- **МОРСЬКИЙ БІЙ** – організована озброєна сутичка з'єднань, частин, кораблів флотів, що воюють в обмеженому районі в короткий час.
- **НАСТУП** – основний вид бою, застосовується в цілях розгрому протистоячого тактичного управління супротивника та оволодіння важливим районом (рубежем, об'єктом).
- **НЕДОТОРКАНИЙ ЗАПАС (НЗ)** – частина військових запасів матеріальних засобів, котрі використовуються в особливих випадках за дозволом відповідного командира.
- **НІША** – найпростіше укриття, що влаштовується в окопах під бруствером та призначене для захисту поодиноких військовослужбовців від куль, осколків, запалювальних засобів тощо або для збереження боєприпасів, продовольства та іншого.

- **ОБХІД** – більш глибокий маневр, що застосовується в цілях виходу військ для удару по супротивнику з тилу.
- **ОХОПЛЕННЯ** – маневр військами для виходу на фланг або тил бойового порядку супротивника.
- **ОЗБРОЄННЯ** – 1. Комплекс різних видів зброї та засобів, що забезпечують його застосування, складова частина військової техніки. До складу входять: зброя (засоби доставки та боєприпаси), системи його пуску, наведення, управління та інші технічні засоби, якими оснащуються підрозділи, частини та з'єднання. 2. Процес оснащення військ військовою технікою.
- **ПЕРЕСЛІДУВАННЯ** – наступ на супротивника, що відходить в цілях його розгрому.
- **ПЕРЕХРЕСНИЙ ВОГОНЬ** – вогонь, що ведеться по одній цілі не менш як з двох напрямків. Він найбільш ефективний, якщо відкривається раптово.
- **ПОЗИЦІЯ** – смуга (район) місцевості, що зайнятий або намічений для зайняття військами або ведення бою.

- **ПОШУК** – спосіб військової розвідки.
- **ПРОТИПОВІТРЯНИЙ БІЙ** – дія з'єднання, частини, підрозділу зенітно-ракетних військ (зенітної артилерії) по знищенню повітряного супротивника самотійно, або за допомогою винищувальної авіації.
- **РЕКОГНОСЦИРУВАННЯ** – візуальне вивчення місцевості і супротивника.
- **РУБІЖ** – умовна лінія, смуга місцевості з якої відраховується початок (кінець) визначеного етапу дій військ.
- **СПОСТЕРІГАЧ** – військовослужбовець, призначений для спостереження за супротивником, положенням та діями своїх військ, а також для вивчення місцевості, погоди тощо.
- **СПОСТЕРЕЖЕННЯ** – спосіб розвідки супротивника, місцевості, а також отримання даних про положення та дії своїх військ.
- **СТИК** – місце дотикання флангів або проміжок (інтервал) між флангами сусідніх з'єднань, частин, підрозділів в їх бойовому порядку.
- **ДОБОВИЙ ПЕРЕХІД** – відстань, яку війська долають за добу: на транспорті 300-400 км, пішки порядку 30-50 км.

- **ЦІЛЕВКАЗІВКА** – повідомлення даних про місце розташування і дії цілі.
- **УДАР** – складова частина бою суть якої полягає в одночасному ураженні угруповань військ та об'єктів супротивника шляхом потужної дії на них ядерною, звичайною зброєю або військами.
- **“Ч”** – умовне позначення часу, початку атаки переднього краю оборони супротивника, форсування водної перешкоди, висадки (викиду) повітряного десанту, це **“0”** значення часу.

Дякую за увагу!

3.3.1. Сутність і види, сили, засоби сучасного загальновійськового бою.

Основні форми тактичних дій – *бій, удар, маневр*.

Бій — основна форма тактичних дій військ, являє собою організовані та узгоджені за метою, місцем і часом удари, вогонь і маневр з'єднань, частин і підрозділів з метою знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів і виконання інших завдань в обмеженому районі протягом короткого часу.

Бій може бути загальновійськовим, протиповітряним, повітряним і морським.

Сучасний загальновійськовий бій ведеться об'єднаними зусиллями:

- з'єднань, частин і підрозділів різних родів військ, спеціальних військ Сухопутних військ,
- Повітряних сил,
- на приморському напрямку Військово-морських сил, із застосуванням танків, бойових машин піхоти (бронетранспортерів), артилерії, засобів протиповітряної оборони, літаків, гелікоптерів, іншого озброєння та техніки.

Основним засобом сучасного загальновійськового бою є:

- ядерні удари, якщо бойові дії ведуться з застосуванням ядерної зброї,**
- вогонь звичайних засобів ураження,**
- удар і маневр;**
- радіоелектронне придушення противника, його систем управління військами і зброєю.**

Ядерний удар – це один або декілька ядерних вибухів що відбувається за короткий час з метою вирішення тактичного завдання.

Удар військ являє собою сполучення вогню і рух танкових механізованих підрозділів і частин, повітряних десантів з метою завершення розгрому противника і опанування зазначеним районом (рубежем, об'єктом).

Сила удару атакуючих (контратакуючих) підрозділів і частин визначається передусім вогневою міцністю їхнього озброєння.

Найбільш ефективним видом звичайної зброї є високоточна зброя(ВТЗ).

До ВТЗ відносяться такі системи зброї, у яких точність визначення координат цілей, час реакції зброї і якість наведення забезпечують ураження цілі першим пострілом чи пуском з імовірністю більшою ніж за 0.5 у реальному масштабі часу.

Це досягається високою швидкістю і технічною досконалістю автоматизованих засобів розвідки і застосуванням керованих чи самонавідних боєприпасів і ракет.

Бойові дії можна класифікувати за видами, враховуючи найбільші суттєві ознаки:

- **мету бою;**
- **способи досягнення мети;**
- **характер дії військ, які протистоять.**

Залежно від цього у тактиці є такі види бою:

- а) оборона;**
- б) наступ;**
- в) зустрічний бій;**
- г) переслідування.**

Оборона - це вид бою, який має на меті зірвати або відбити наступ (удар) переважаючих сил противника і нанести йому значних втрат, утримати важливі райони (рубежі ,об'єкти) і навіть самим підготувати умови переходу в рішучій наступ.

Наступ – стрімкий рух у бойовому порядку підрозділів, частин та з'єднань, а також літаків, вертольотів, кораблів та їх груп, поєднаних з вогнем найвищого напруження, в цілях розгрому (знищення) противника.

Мета наступу – повний розгром противника в короткий термін і оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами) місцевості.

Залежно від обстановки і поставлених завдань наступ може вестися на противника:

- який обороняється,
- наступає і
- відходить.

Наступ на противника, який обороняється – основний різновид наступального бою.

Наступ на противника, який наступає, ведеться шляхом зустрічного бою.

Зустрічний бій – це бій, який з'являється тоді, коли обидві сторони прагнуть вирішити поставлені завдання наступом.

Переслідування – це наступ на противника, який відходить.